

H. KUYPER.

heeft den euvelen
ir benoemde depu-
deze maand, het
het helaas post-
ellen als deputaat
Overheid, wijl zij
huldigen door
Kuyper in die be-
licieerd (waaron-
takt die „Synode“
orst en zet predi-
den vijand heb-
leegde jegens Ko-
„Geref. kerken“
eraar, van wien
in genoemde ver-
eer, na zijn dood
mogelijk? Het is
met den vijand
heeft beleedigd,
stukken van zijn
eens overleest.
Aan den anderen
blad ook in den
cht blijven ver-
in den Duitscher
an de „goede be-
derheid met den
weer publiek in
d van die „Syno-
ch wel wetend,
zettingstijd heeft
aschap meent zij
eer volkomen te

ussert eens door
in iets, waaraan
Welke instantie,
ge zou er aan-
te herstellen?
ooveel dat land-
op eenig eerher-
owens geen eer
n land en volk.
eft wel gradu-
l. Maar principi-
delijk journalist
d. Ook door dat
over de geheele
r goed het recht

inplaats van op-
aan, of dat eer-
verblindings iets,
met deze feiten
ijper in zijn eer
e doen ook aan
delijkheden een
afloop....

duiten is wat de
r zoo typeerend
„geeft ze haar
ute in „Trouw“
Ik moet zeggen
uw“ nl. was in
trouw. „Trouw“
collaborateurs,
heulders met
it „Trouw“, dat
erwacht worden,
n den band aan
le een of andere
lieden. Vreemd
pagina onder 2
ases Juliana aan
l. Bank, op een
der kerkenleuws,
l voor Prof. Dr.
met zijn illegaal
at wereldschok-
doorgeven? Of
ken zien in de
reigeren, als in
n heden.

lad een officieel
erzoek van die
men. Maar dan
van zulk een
vrij van een
dactie“, of een
egen. „Trouw“
neemt het stuk
ele instantie, in
aanbied van het
van het vol-
el van „Trouw“

ynode“ zijn, hij
de vraag of hij
niet, misschien
ynode“ eventu-
l de „Synode“
onpersoonlijke
uw“ heeft aan
in officieele in-
masker. Nu is
en „men“ nog
Maar „Trouw“
„men“ opname
publiceert van
t van de land-
„Trouw“ ten
reden en wier
journalistieke
d „Trouw“ op-
ammerlijk, dat

Overigens, om op die „Synode“ terug te komen: een interessante manier van publiceren heeft zij ingevoerd. Sedert wanneer is dat de wijze van publicatie door een Synode? „Men“. We hebben op synodaal terrein in de laatste jaren heel wat rareiteiten meegemaakt. Utiliteitspolitiek, diplomatie, tactiek zijn overigens op het gebied der rareiteiten goed, zelfs zijn gesorteerd. Ieder kan keus maken. Zie hier weer zoon fraai staaltje van de beproefde synodale diplomatie, politiek, tactiek, of hoe men dat noemen wil. Men spreekt van „men“. Zelf is men dus niet verantwoordelijk, blijft achter de schermen. Men kan wat „men“ deed altijd disqualificeeren, zeggen dat men buiten „men“ staat. Volhouden dat men wel van plan was te publiceren, maar niet zooals „men“, dat gedaan heeft. Die conclusies waren maar voor binnenlands gebruik. Zoo is de „Synode“ weer „gedekt“ door „men“. Maar t is toch maar publiek geworden. „Men“!

Ondertusschen is het ergerlijk, dat zij door haar besluit tot eerherstel van Dr. H. H. Kuyper zich officieel heeft afgekeerd van de graven dergenen, die voor hun vaderland hun leven hebben gelaten, die dappere eenzame ondergrondse strijders. Gereformeerde ondergrondse strijders, weduwen, weezen, vaders en moeders, dat durft uw „Synode“ te doen. Zóódoende heeft zij gemeene zaak gemaakt met de landverraderlijke elementen. — dár staat zij! Beschermend houdt ze de hand boven het hoofd dergenen, die hun vaderland niet hebben gediend, integendeel! Zij schijnt vergeten te zijn, dat daar in het Crematorium van Dachau óók verbrand zijn de lichamen van de tot haar kerken behorende predikanten-Sietsma, Kapteyn en Tunderman, die vermoord zijn door de Nazi's met wie Dr. H. H. Kuyper door zijn persgedragingen gemeenschap onderhield. Zóó staan de zaken ervoor.

Maar zoo blijkt toch uit deze synodale handeling met onverbiddelijke duidelijkheid, dat er in de Geref. Kerken méér aan de hand is dan een strijd over leegschillen. De strijd, die daar gestreden is, blijkt hoe langer hoe meer te zijn een strijd tegen een geestelijk-zedelijk verval, waaruit alles is voortgekomen, en van welk verval, trots Gods slaande hand in de oorlogsjaren, geen bekeering is openbaar geworden.

Straks zal nog moeten blijken, of dat eerherstel terecht geschied is of niet. Maar vermoedelijk kan dat de synodale heeren weinig schelen. Want ze zijn verblind door één gedachte de laatste jaren. En dat is: Schilder moet dood. Eerst is hij ambtelijk vermoord. Nu moet hij nog zedelijk vermoord. De vuige laster heeft dit laatste niet klaar kunnen spelen. Nu dus dit middel: een aanval op Schilder, die de eer en goede naam heeft aangetast van een man... die deze eer en goede naam door zijn onvaderlandslievende journalistiek reeds lang verloren had en duizendwerf had verspeeld. Deze belde mannen, Kuyper en Schilder, hebben elkaar in het kerkelijk strijdperk herhaaldelijk ontmoet en de degens gekruist. De geschiedenis zal straks wel oordeelen, wiens wapens zuiver waren. Nog eenmaal ontmoeten ze nu elkaar. De „Synode“ confronteert de doode Kuyper, de man, die — schrikkelijke tragedie — in zijn laatste levensjaren ten aanzien van Kerk en volk en vaderland faalde, met den levenden Schilder, de man, die in diezelfde jaren, pal stond voor kerk, volk en vaderland tegenover den moef en het Nazidom in een tijd, toen zulke helden nog maar zeldzaam waren.

Voor de eerste neemt de „Synode“ het op. Gereformeerde Nederland let op uw zaak! En voor de tweede. ? O, „Synode“ het is met u een snelle afloop als der wateren. Wanneer zult ge toch eindelijk tot stilstand komen? En wanneer zal men in de „Geref. Kerken“ algemeen gaan zien, dat er méér is, waarvan men zich vrijmaken moet dan alleen zondige besluiten in confessioneel en kerkrechtelijk opzicht? Méér? Ja, ook van den geest, die daar heerschappij heeft en die uit het vleesch is en niet uit den Geest.

Herm. Knoop.

In dit of een volgend nummer kom ik op deze aangelegenheid terug.

K. S.

Het werd mij van zekere zijde euvel geduid, dat ik in mijn artikel getiteld: „Politieke bezinning“ in De Reformatie van 17 Aug., Kerkverraad en landverraad in één adem noemde. Wat er in de Synode van Augustus 1945 gebeurd is (men zie het artikel van Ds Knoop hierboven) zal het wel voor ieder duidelijk hebben gemaakt, dat het verband tusschen kerkverraad en landverraad nauwer is, dan sommigen vermoeden.

DEN BOEFT.

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater.

Wij zouden nog wat verder spreken over onze jeugdorganisaties. Er gebeuren toch zeer zonderlinge dingen. Zoo ook van synodale zijde het beroep op de verklaring, die indertijd op den Leeuwarder bondsdag inzake de Geelkerkenkweste werd aangenomen en ook later door den Meisjesbond werd aanvaard. Dat was in '27. Ik was bij het gebeuren dár nogal nauw betrokken en weet dus precies wat met die verklaring werd bedoeld. Maar ik zie nu ook weer hoe voorzichtig men met formuleringen moet zijn, want men staat verstoeld over hetgeen daar thans van synodalistische zijde in geleegd wordt.

Zulke verklaring is alleen te verstaan, als men haar goed dateert, dat spreekt van zelf. Zij had alleen betrekking op het geval, dat toen aan de orde was. En toen de aanhangers van Geelkerken trachten den gang van zaken in den bond en ook op dien bondsdag in de war te brengen, werd het noodig te zeggen, dat de gereformeerde jeugdorganisaties er haar blijdschap en

dankbaarheid over uitspreken, dat de Synode van Assen de gehoorzaamheid aan Schrift en belijdenis had gehandhaafd.

Er werd in die verklaring echter gesproken over de officiële gereformeerde kerken, en zie, nu wordt tot de jeugd gezegd: dat officieel beteekent, dat de gereformeerde kerken, die nu in Synode bijeenkwamen, de wettige, immers door de overheid erkende gereformeerde kerken zijn; voorts dat zij u voor altijd aan die Synode gebonden hebt en dus moet erkennen, wat zij uitsprekt. Alleen dan zijt gij de wettige gereformeerde organisatie.

Hoeveer gleed men nu reeds af.

Vooreerst wordt het gezag eener Synode gezien als een soort overheidsgeslag, waarvoor wij altijd moeten buigen. Men mag bezwaren inbrengen, maar als die synode zegt: gij bewijst niet, dat wij afwijken van het Woord Gods, dan moet gij zwijgen tot er weer eens een gelegenheid komt, dat gij opnieuw uw bezwaren indient. En als dan weer uw bezwaar wordt afgewezen — dan weer zwijgen en gehoorzamen — consequent zelfs, al zou zulke Synode heel de belijdenis weerspreken. Dan wordt niet meer van een bepaalde synode gesproken, maar van de Synode. Zoo iets als een permanent bestuur over onze kerken, die er zich — en dat is heel erg — op moeten laten voorstaan, dat de overheid ze heeft erkend.

Hoe zou Napoleon goedkeurend hebben geknikt als hij deze dingen had kunnen vernemen.

Want Napoleon verklaarde eens — men leze er Taine maar op na — dat hij over de kerkelijke kwestie lang had nagedacht. Ik zou, zeide hij, als Hendrik VIII hebben kunnen doen en zeggen: er zal maar ééns kerk zijn en daarin ben ik baas. Maar zoo kan ik niet doen. Er zijn nu eenmaal verschillende kerken, die oud zijn. Ik kan ze handhaven, maar wij er geen nieuwe bij hebben. Zij hebben nu eenmaal hun bedding in het volksleven gegraven. Als zij nu maar in die bedding, die ik moet goedkeuren, blijven. Want de geestelijken zijn voor mij een goede politie, die veel kwaad kunnen voorkomen. Bovendien — als ik bepaal, dat een man op het schavot moet, en ik wil een eind maken aan zijn leven, dan komt de geestelijke en prekt hem den hemel in. Dat is mooi. Alleen maar — het laatste is meer dat de aarde, die van mij is en blijven moet. En daarom moet ik zorgen, dat er wel godsdienst is, maar, dat ik die in mijn hand heb. Geen kerk zonder mijn erkenning. De kerk moet officiële kerk zijn.

Gaat men nu van synodalistische zijde de jeugd leeren, dat deze heerscher het aan het rechte eind had? Dat die kerk van Christus niet maar zich bekend maakt, als dat noodig is bij de overheid en zegt: hier ben ik, maar haar erkenning als kerk behoeft?

En voorts moet nu de jeugd worden ingeprent, dat zij wat haar organisaties betreft, voor altijd aan deze Synode van door de overheid erkende gereformeerde kerken vastzit. En dat al de leiding die de bonden geven, aan zulke Synode moeten gehoorzamen?

Wie bedacht nu zulke dwaasheid?

Zeker niet de leiding van den Bond van J. V. op G. G. in 1927.

De bedoeling was heusch niet, om nu eens het stempel te zetten op hetgeen de Synode van Assen deed; nog veel minder om te zeggen: van nu af aan zullen de verenigingen zich onder toezicht achten van de kerken die voortaan leven onder Synodaal bestuur en alles slijken wat zulke besturen later zullen goedvinden te beschuiten.

Wat nu onze jeugdverenigingen betreft, moge men bedenken, dat zij een opvoedingsinstituut zijn. Een opvoeding, als steeds werd gezegd, voor Kerk en Staat en Maatschappij. Vonckenberg placht als aardig grapje te vertellen dat ergens in ons land gezegd werd: dat is een goede bond, een opleiding voor Kerk A en Maatschappij. Echter, vooral in ons gewest waren er velen die zeiden: het is voor kerk B en Maatschappij en die daarom voor den bond, vooral voor en na 1905, wat bang waren.

Men moet deze verenigingen niet overschatten. Dat kan in onze dagen gebeuren. Er zijn er, die hun vakvereniging hooger stellen dan hun vak. Er zijn er ook altijd geweest, die de organisatie hooger stelden dan haar doel.

Van den kant der bondsleiding is steeds gezegd: overschat de vereniging niet. Eerst het kerkelijk onderwijs, de catechisatie, en dan de vereniging. Maar Vonckenberg waarschuwde steeds: denk er om: eerst de vereniging en dan de bond. De bond is hulpmiddel. Meer niet. Hij moet dienen. Dienen met een bepaalde leiding. Hij geeft dus leidraden uit. Hij geeft richting aan het onderwijs, aan de opvoeding der gereformeerde jeugd.

En nu ligt het voor de hand, dat onze kerken groot belang hebben bij deze zaak. Men wilde dan ook toezicht van den kerkeraad, maar beperkte die dan, zeer onschrijftuurlijk, alleen tot het Schriftonderzoek en de bestudeering van de belijdenis. Als of de kerkelijke tucht d.i. de tucht van het Woord, ergens buiten mag worden gesteld.

Nu moeten wij de dingen zien zooals zij werkelijk zijn.

Als het waar is, zooals van synodalistische zijde wordt gezegd, dat de jeugdbonden zich voor altijd gebonden hebben aan de synodes van de zich nu noemende officiële gereformeerde kerken, dan moet de bond, die dit accepteert, in heel zijn leiding deze Synodes met haar besluiten volgen. Heel het onderwijs, heel de opvoeding moet in dien zin worden geleid. En zeer zeker zal dat ook gebeuren.

Welnu — wie beseft dan niet, dat de jeugd der vrijgemaakte kerken in zulke bonden niet meer kan zijn. Zij moet en wil ook een eigen leiding, en een eigen organisatie hebben. De scheur is door de Synodes van dezen tijd getrokken.

De lieden, die thans het woord eenheid voor in den mond hebben, mogen daarover klagen — de feiten zijn niet anders.

Ik betreurt dezen gang van zaken allicht meer dan iemand anders, want ik mag zeggen een goed stuk van mijn leven en werken aan den bond van J. V. te hebben

gegeven. Te zien, dat nu alles zoo verkeerd loopt, dat doet waarlijk pijn.

Maar de gehoorzaamheid gaat boven alles. En daarom moet ik zeggen: tracht nu niet, als het bestuur van den meisjesbond het schijnt te willen doen, te lijmen en te krammen; gij kunt toch niet bijeen houden wat niet bij elkander kan blijven.

Men moet de betekenis van een uiteengaan ook niet verkeerd zien.

De reformatie der zestiende eeuw is voor de Roomsche kerk in menig opzicht ten zegen geweest.

De reformatie in de negentiende eeuw heeft de Ned. Herv. kerk voor diepen val behoed.

De reformatie van heden kan allicht ook voor de zich nog noemende gereformeerde kerken, maar die gevaar lopen al verder af te glijden, een behoud zijn.

Is het zoo vreeselijk, als in een gemeente twee jongelings- of meisjesverenigingen zijn? Over het algemeen zijn de verenigingen gauw te groot.

Er werd in den laatsten tijd een groote verslapping openbaar.

Ik geloof vast, dat de Heere in de reformatie van thans uitkomst wil geven en nieuwe geestdrift en kracht wil schenken in de studie van Zijn Woord en Zijn wegen in de historie voor kerk en staat en maatschappij. In elk geval — hoe bedroefd wij ook zijn over de synodale afwijkingen, wij kunnen niet anders dan onzen God van harte danken, dat Hij ook bij onze jonge menschen heerlijke trouw geeft aan de goede beginselen; en dat zij als goede Calvinisten alleen maar willen buigen voor den Koning der kerk en voor Zijn Woord; dat zij niets hoogers begeeren dan trouw ook aan onze oude belijdenis.

Alle reformatie, zeide Burke, is zich afkeeren van wat kwaad is, en zich keeren tot het goede.

En van zulke reformatie gaat altijd weer een rijke zegen uit voor heel het volksleven. Voor de kerk, den staat en de maatschappij.

En onze jongelieden mogen steeds bedenken, dat de kracht hunner organisaties niet zit in groote bondsdagen met veel handgeklap en groot enthousiasme — ook dit kan aardig zijn op zijn tijd — maar in degelijke studie, studie vooral rustig thuis, om klaar te zijn voor een ook degelijken verenigingsarbeid.

Dan eerst is het met onze jeugdverenigingen goed. Met hartelijke groeten

en heilbode uw toegenegen
Marnix.

Aporie van het Theologiseerend sectarisme.

...een beslissende stap op den weg van de katholiciteit der belijdende kerk naar de duifheid van het theologiseerend secretarisme.

Het was met die woorden, dat, in een antwoord-schrijven d.d. 8 Juni 1944 op een schrijven van den scriba der Synode d.d. 6 Juni, waarin mij gemeld werd het besluit van de Synode d.d. 2 Juni, ik heb getracht te kwalificeeren de strekking van dit bewust besluit, inhoudend de afwijzing van ondergeteekende als tot-het-predikambt-beroepen candidaat.

In die qualificatie werd nl. naar mijn overtuiging dit kerkverband-en-kerkhistorie-verscheurend besluit, in het hart getroffen.

„Theologiseerend sectarisme“ — dat is het afgrijselijk, altijd der kerk bedreigend gevaar, dat toen metterdaad de Gereformeerde Kerken, tot aan haar vrijmaking althans, met lamheid geslagen had.

„Theologiseerend“ — dat woord wil ditmaal meer afgeleid zijn van theologisme, dan van theologie: het is de kwaal van alle sectarisme, dat theologische denkbelden verabsoluuteert, theologische schemata adoeert, en alzoo de kerk in den ban van zijn theologismen annexeert.

In zulk een „kerk“ ademt men niet meer diep in de heldere zuivere lucht en ontwaart men niet meer de wijde eindeloze perspectieven, waarvan genieten mag de trouwe belijder van Gods Woord in de gemeenschap der heilige katholieke christelijke kerk; in zulk een verziekte atmosfeer heeft men zichzelf den adem afgesneden, zichzelf het uitzicht ook benomen, — daar riekt het duf, daar wandelt men in den nevel, in de donkerheid.

En zie nu wat in zulk een situatie gebeuren gaat. Wie geen adem krijgt, zoekt naar een luchtgat. Wie in de duisternis verkeert, speurt naar een lichtspoor. Want: men verkeert in „verlegenheid“, of, zooals de Grieken het met hun woordenschat scherper typeerden, zij verkeeren in „aporie“, in een toestand waarin men den uitweg en het rechte spoor bijster is, een toestand waarin men er eigenlijk „geen gat in ziet“.

In dien toestand geraakt, moet men naar adem al maar hijgen, en naar het licht tasten als een wanhopige, wie in aporie verkeert wringt zich in allerlei bochten, en maakt, gelijk de „kat in het nauw“ de vreemdste sprongen, „om er toch maar uit te komen“, om zijn leven, zijn positie, zijn figuur, of wat ook maar, te „redden“.

In zulk een aporie nu ziet men sinds langen tijd reeds, en nog dagelijks, verkeeren die Generale Synode en haar woordvoerders en volgelingen, die de kerk hebben overgeleverd aan de moordende handen van het theologiseerend sectarisme. In hoeveel bochten zij zich reeds gewrongen hebben, is niet meer volledig na te gaan. De een voorstelling of argumentatie of interpretatie na de andere werd te baat genomen, om toch maar te bewijzen wat men nu eenmaal bewijzen wilde, bv. dat die en die een scheurmaker was. Men verstrikte zich daarbij in wanhopige inconsequenties. Men schreef toelichtingen, gaf voorlichtingen, hield samensprekingen, nam steeds meer besluiten, — en men deed daarbij erg verward, en vooral ook erg geprikkeld en nerveus, ...maar tegelijk plechtig en in den vorm officieel en gewichtig. Want: men verkeerde nu eenmaal in groote aporie, — en het pijnlijkste van dit soort verlegenheid is wel dat men angstvallig poogt haar verborgen te